

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET
N:r 34: 1928

Är det rätt? Denna fråga ställer ledaren till dem som i valagitoriskt syfte bjuda svenska folket en förlegad och ofullständig kunskap om Sveriges trygghetsproblem.

*

Rut Adler i valrörelsen skildras av Devinez som sett henne på nära håll.

*

Trafikkontrollör Anna Westergaard från Danmark skildrar i artikeln »De personlige Stemmer» hur den nya danska vallagen gör det möjligt för väljarna att rösta personligt utan partier.

*

Ur Maj Hirdmans nyutkomna diktsamling Hjärtats ballader ta vi oss friheten avtrycka en vacker dikt om Faraon Achnaton.

*

Rita och Casan skildra och begrunda företeelser som mött dem under senaste tiden.

*

TIDEVARVETS VALFOND.

Efter vår vädjan om en valfond för valarbetet i Södermanlands och Hallands län inkom genast en ganska rund summa, som emellertid aldrig kunde bli någon grundplåt, innan den försvann i de löpande utgifterna. Vi vädja till alla som önska Elisabeth Tamm och Rut Adlers val, de må bo i Norrbotten eller Skåne, att snarast sända oss bidrag.

Det behövs pengar till valtryck och porto, till bilar, lokaler och annonser.

Tänk på att Ni kunna underlätta arbetet för dem som bära dagens tunga och hetta.

Organisera lokala insamlingar! Sänd in bidrag allt efter som de inkom!

Bidrag, de största som de minsta, mottagas på Tidevarvets girokonto n:r 1544 eller direkt på Redaktionen, Slussplan 1—3 under beteckningen

TIDEVARVETS VALFOND
1928.

Svenska Eldbegängelse
Föreningens Byrå

Norrmalmstorg 2 A¹ — Stockholm
Öppen 10—1, 2—4, lörd. o. helgdagsaftnar 10—2

Eldbegängelser — Begravningsförsäkring
Medlemsanmälningar — Uror
Kolumbarienischer från 150 kr.

Rut Adler och valen

Rut Adler och jag möttes för första gången för några år sen i glädjen över Mac Donalds valseger i England. Det första jag minns av henne är därför glädje. Nu, fyra år senare, äro vi ute tillsammans i Halland och det gäller Rut Adlers kandidatur till Andrakammarvalen.

Det är bra mycket enklare att glädjas åt att andra slåss och segra än att ge sig i kampen själv med eget namn och eget skinn. Men Rut Adler är inte ledsen den här gången heller. Att det innebär otrolig möda och uppoffring att ge sig ut med en självständig lista skrämmer henne ej. Om hon velat ha det lugnt och gott kunde hon först som sist ha beslutat sig för att stanna hemma på sin gård och sköta hem och barn, skörd och plöjning, kor och kalvar som vanligt, medan valen gingo förbi.

När i den allmänna smutskastningen vid valen några stänk också falla på henne och hennes meningsfränder, avskräcker det henne lika litet som utsikten att falla igenom. Hade hon främst av allt velat framgång, uppmuntran, karriär, kunde hon ju ha mottagit erbjudna platser inom stora, säkra partier.

Men hon kände sig inte hemma i något av dem. De voro henne för praktiska, för kloka och kompromissande. De voro för litet mänskliga och samtidigt för litet sakliga. Liberaler och folkfrisinna syntes henne ha sackat av åt höger, medan hon med Frisinnade kvinnor gått åt vänster. Så reste hon sig helt enkelt upp med sitt länsförbund och erbjöd de män och kvinnor att följa med, som varken ville den borger-

liga samlingen mot den proletära eller den proletära mot den borgerliga. Hon tänker sig att det finns i hennes valkrets väljare som inte ville vara med om att klyva samhället i två skarpt avskilda grupper, som hellre vilja pröva frågorna oberoende av partihänsyn. Hon vädjar till dem, som tänkt sig fram till den övertygelsen att stora och genomgripande förändringar måste ske i samhället, att en ny radikal politik måste sättas in för lösning av fredsfrågan, jordfrågan, arbetslöshetsfrågan och för att överflytta kvinnornas medborgarrätt från teorien till praktiken.

I denna valstrid om hemmakommunister och ryssar, står hon på den ståndpunkten att det enda försvaret mot de försök som komma utifrån eller inifrån att med våld omstörta vårt samhälle, är en radikal reformpolitik.

Den hövding, den paroll har ännu inte kommit som fått de stora skarorna att lystra. Medan man väntar, får man gå ut själv och säga sitt hjärtas mening, det är den

konsekvens som måste tas i valtider. Det var i Rut Adlers hem som Ekeredsresolutionen fattades. Men man har ingen rätt att bara fatta resolutioner mellan valen och sen sitta hemma, när det gäller.

När Rut Adler stod där framför sina auditorier i halländska städer och samhällen och sade ifrån varför hon måste gå ut från den borgerliga vänstern och stå ensam, var hon den tappreste lilla själ jag sett.

Det är inte att begära att alla skola tycka att hon har rätt och handlar rätt. Men det är komprometterande för dem som

icke känna igen en ärlig och modig handling, då den kommer inför dem.

När Lindbergh vägrade att ta emot några av framgångens frukter i presenter, visnings- och radiohonorar, så gjorde han på något vis alla dem så små, som gona sig i sin succes och ta ut allt vad den kan bjuda. Handlingen och handlingens fullbordan var honom nog, punkt. Och Amerika som faller i stoftet för framgången, satte upp honom som ideal för sin ungdom, därför att han föraktade framgångens materiella lön.

Det är inte meningen att jämföra valrörelsen i Halland med Atlantflygningen i och för sig. Men det är i alla fall så, att den som likt Rut Adler ger sig ut i elden för en idé, utan rädsla, utan sidoblickar, utan en sekunds tanke på personlig fördel, den blir utan att vetä det, en mätare på den moraliska halten av den strid som nu rasar mellan partier och kandidater inför septembervalen.

Devinéz.

KVINNOR I SÖDERMANLANDS
OCH HALLANDS LÄN!

Om Ni gilla Frisinnade kvinnors program, om Ni vilja se ELISABETH TAMM och RUT ADLER i Sveriges Riksdag, arbeta då oförskräckt och med friska krafter för deras val.

Ställ er arbetskraft till förfogande! Den behövs för spridning av affischer och utdelning av valsedlar. Anmäl Er hos fröken Ingrid Örström, Nyköping eller fröken Lissi Almer i Varberg.

Mobilisera ert moraliska mod mot de angrepp, som göras på Er valrörelse.

Kom ihåg att hugg och tillmälen höra ofrånkomligt till i en valrörelse, och det är inte så farligt som det låter.

Kom ihåg, att Ni ha inte större skyldighet, därför att Ni äro få, att i andra partiers och kandidaters intressen avstå från att rösta på dem Ni vilja ha in i riksdagen!

Kom ihåg att strid för en åsikt är aldrig förgäves!

Kom ihåg att Ni har avgörandet i Era händer!

Principen är där:
sunda varor i
sunda butiker.

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

Tivoli

Lindansare. Det är förunderligt hur den gamla konsten bibehåller sin tjuskraft. Hur de vita männen tjugu meter uppe i luften, balanserande med sina stavar i strålkastarens skarpa ljus, kväll efter kväll förmår att fångsla en skådande skara och skänka den nöje.

Kanske är det tillfredsställelsen över att se svårigheter besegrade, över varje tecken på uppnådd fulländning, som gör detta nöje så utsökt. Man kan inte låta bli att tänka: När människor verkligen kan lära sig att göra något så svårt, vore det väl märkvärdigt om de inte också med tiden skulle kunna fullkomna världen där de lever. Ty det är lätt att förstå människans makt, när den uppenbaras i en lindansares konst. Vem som helst kan nämligen gå hem och försöka balansera på en stolsrygg. Det är inte svårt att konstatera att det behövs skicklighet till det. Men hos tankarna som man inte förmår att tänka och känslorna som man inte har, är det omöjligt att mäta djupet. Och så ger man kanske lindansarna allt för mycket av sina förhoppningar.

När den siste mannen i luften med sin lilla handrörelse tagit emot applåderna för sin fina konst att stå på huvudet på linan och till »Pelikans» gamla välkända toner dansande förflyttat sig till sin plattform, då skingrar sig mängden. Var och en av dem som nyss stått försjunkna i beskådande återgår till den speciella sysselsättning, som han för kvällen utvalt åt sig på nöjesfältet.

Det är det egendomliga med Tivoli att människorna där ser ovanligare och mera spännande ut, än om man möter dem på gatan eller i arbetet. Det är som en liten koncentrerad värld, vars innevärdare är utpräglade och säregna. När man ser sig omkring upptäcker man, att de följer lindansarnas exempel och var på sitt håll strävar mot fulländningen. Mannen vid apparaten med små uppträdande clownar, som ger femöringar om man sköter dem riktigt, står tålig och tyst och lägger den ena femöringen efter den andra i sin ficka. Experterna på det skakande golvet eller den rullande trappan lägger med oberörda ansikten sin konst i dagen. De njuter av att lyckas och känna sin förmåga behärska de motsträviga och nyckfulla tingen. Kanske är det därför man så ofta ser samma ansikten framför samma skjutbana eller kapploppningsfält med papphåstar. Man byter inte så gärna ut sin överlägsenhet mot förödmjukande misslyckanden på nya områden.

Jag har en gång sett en konduktör, som jag tror hade kommit underfund med att man med litet omtanke kan upprätta sig ett litet Tivoli mitt i sitt allvarsammaste arbete. När han skulle tända lamporna på tåget tog han dem inte en och en, öppnande kupan, tändande med tändstickan, stängande kupan. Han gick först genom alla kuporna och öppnade alla kuporna med rask hand. Sedan stormade han tillbaka så fort han vågade för att inte tändstickan skulle slockna av draget. Jag föreställer mig, hur han skulle glädjas för var gång han lyckades slå sitt eget rekord från föregående kväll och kunna räkna ännu en lampa på samma tändsticka. Kanske hade lamptändningen varit hans tråkigaste plikt, så som var och en har något särskilt och omotiverat tråkigt i sitt arbete. Och så hade han genom sin tysta lek med fulländningen som mål — man kan gott kalla den ett litet Tivolinöje, fast han inte vann några femöringar eller silkesapor i belöning — kommit att riktigt längta till kvällarna och lamporna.

Det ligger mycket i detta. Och det behövs varken trettio öres inträde eller belöningssagande musik för att komma åt ett sådant nöje. Tvärtom. Det finns alltid till hands mot vår vilja eller med. Det kommer ingen ifrån.

Casan.

Prenumerera på

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk kultur
Redaktion; förf. Bertil Almqvist, fil.kand. Leif Björk, fil.stud. Mauritz Konow, förf. Karin Boye amanuens Alf Johansson,

Utkommer med 12 nummer per år. — Prenumerationsavg. för helt år kr. 3,-, för halvår kr. 1,50 Lösnummer 25 öre.

Adress: Clarté, och Box 439, Sthlm. 1.

Allt flera köpa i Konsum

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:

Ada Nilsson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägner.
Elisabeth Tamm.
Honorine Hermelin.

REDAKTIONSSÄKERARE:

Carin Hermelin.

Mottagningstid 10-12.

Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.

Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6,-, halvår kr. 3,50,
kvartal kr. 2,- Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text . . . . . 20 öre
per millimeter.

Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1928

Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag
Storgatan 22

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 288, 289.Familjerätt. Hyresändren. Testa-
menten. Bouppteckningar. Förfrå-
ningar från landsorten besvaras om-
gående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén. Ledamot av Sveriges
Advokatsamfund.
Herkesgatan 14. Tel. 7575-7576.
f. d. Lisa Vattugatan.

STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

DUCHATELLER från kr. 35.

Chaslonger 28 — Baddfåtorjer 60 — m. m.

Danielsson, Metareg. 6. Tel. Sö. 766.

Olga Elmdahl

Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Engelbrekts

Sjuksköterskebyrå
ansk. ex. sjuksköterskor och enk-
lare, även barnsköterskor.
Vallhallaväg. 18ⁿ, 86181, N. 24113

Gymnastikdräkter

av trikå till alla åldrar, av tyg på beställ-
ning. Stort lager av N. F. K.-livstycket
för barn och vuxna.Promenadskodon bredare o. smalare med
och utan klack, finnes och kan beställas i

Anna Ahlströms Manufaktur

och Kortvaruaffär,
Götgatan 95. Tel. Sö. 31184.

Så ledigt skall tårna ligga i skon.

**Sjukvårds-
och
Förbandsartiklar**

Kirurgiska Gummirvaror, Ban-
dager alla slag. Elektriska Hör-
apparater, Induktionsapparater,
Åderbräcksstrumpor, Bräckband,
Rygghällare, Grossesskorsetter och
Gördlar, Brösthällare, Lungskyddare,
Sköjkanor, Liggdynor, Dambin-
dor, Barnavårdsartiklar alla slag
m. m. Besök eller tillskriv oss.
Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special
Vesterlånggatan 66
(Ingång i Passagen)
Birger Jarlsgratan 9
STOCKHOLM

Fattigt

Man har frågat sig, på vilken grundval bildades egentligen den Ekman-Löfgrenska ministären? Sedan Frisinnade Landsföreningen sprängdes och ur denna bildades två partigrupper, de folkfrisinnade och de liberala, har splittringen allt mer ökat. Avståndet mellan dessa båda partier har blivit allt större. När därför regeringsbildningen kom och liberalerna gingo med i den, hade man väntat att någon ny samling skulle äga rum. Ett bättre tillfälle till återförening på ny grundval hade aldrig kunnat erhållas. Men det blev obeaktat, anhängarna ute i landet lämnades i okunnighet om, vad som försiggick, och de ledande gjorde upp saken med varandra. Genom hr Löfgrens tal i Linköping helt nyligen fick man veta, hur överenskommelsen var. Liberalerna skulle avstå från att yrka ändring på det proportionella valsättet och de frisinnade skulle dels gå med på flotans nybyggnadsanslag, dels avstå från att upptaga förbudet på sitt program. Sv. Morgonbladet säger att denna förklaring är missvisande, de folkfrisinnade hade själva beslutat tills vidare avskryva förbudet. Vilketdera det än är, kan vara likgiltigt, klart framstår i alla fall, att grundvalen för samarbete mellan frisinnade och liberaler bottnar i en uppgörelse inom regeringen angående ett utbyte av vissa frågor. Således ingen gemensamhet i avseende på program. Endast att man lovat avhålla sig från att röra vid vissa tvistepunkter. Det är verkligen fattigt. Ingenting positivt, endast negativt. Ingen folkmening eller inre samhörighet, endast politiska beräkningar från ledningens sida. Det verkar beklämmande, på samma gång som det utgör förklaringen till, att där inte blir ett självständigt och levande framåtgående för frisinnade och liberaler utan i stället borgerlig samling och vad därmed följer.

Vad det gäller

EN VALRÖRELSE på Frisinnade kvinnors program är börjad i Södermanland och Halland.

Det gäller att till Riksdagen återbörda Elisabeth Tamm. Det gäller Hallands Fria lista med namnen Rut Adler, Laura Petri, Hanna Paulsson, Lissi Almer, Carin Jacobsson.

Denna valrörelse har två kännetecken. På båda hållen har inre övertygelse framtingat, att den går emot samhällets uppdelning i klasser. Den har alltså ställts utanför den borgerliga samlingen. Och i en tid, då de många listorna under samma partibeteckning ställer i vida fältet åt vem man ger sin röst, möter väljarna här ett klart personval.

Denna valrörelse är således principiellt betydelsefull och i sin ensamhet — utan någon stark organisation bakom — i behov av stöd.

Må vi därför med samlad kraft hjälpas åt att föra den till seger.

Johanna Brunssons Vävskola, Grundad 1873

Utbildar Vävlarinnor och Yrkesväverskor och håller kurser i Hemvävning. Höstterminen börjar 1 sept. — Prospekt. — Stockholm, Kungsgatan 70, 2 tr. Tel. Norr 437, privatr. 133 63.
Alma Jacobson.

ÄR DET RÄTT?

»Fredsvän och försvarsvän — detta är icke någon oförsonlig motsättning, allra minst här i Sverige.» Med detta yttrande avslutar Stockholmstidningens redaktör, hr Rinman, en broschyr som han skrivit inför valen åt Riksförbundet för Sveriges försvar.

Resonnemanget är detta: utan ändamålsenligt försvar inga tillförlitliga fredsgarantier. Vårt försvar är icke ändamålsenligt. Det duger i närvarande stund absolut ingenting till. Alltså böra fredsvännerna arbeta för försvarsvänliga kandidater som stärka vårt försvar.

Idén är icke hr Rinmans. »Fred genom ett tryggt försvar» det är parollen som lyder överallt, dag för dag i Riksförbundets ihärdiga agitation ute i bygderna. Det är en gammal och inarbetad sats. Den är därför lätt att upptaga och återupprepa, därtill behövs icke den ringaste tankeanstängning. Man kan gå ut ifrån att den uttrycker vad de flesta människor tycka och tro om Sveriges trygghetsproblem, när de tycka och tro någonting alls.

Det är därför den är så farlig. Samma uppfattning hysa alla hyggliga medborgare bakom alla gränser, även Rysslands. Men med den parollen på läpparna kunna folken fortsätta att skydda freden genom försvar, tills de äro mitt inne i det krig som skall föröda världen.

Det är nog ingen förnuftig pacifist som förnekar att det finns massor av djupt fredsvänliga försvarsvivare, och att hr Rinman är en av de förmästa både i det ena och det andra. Vi för vår del skulle aldrig komma på den idén att kalla honom militarist och krigsvivare, vilket är den titel han i broschyren indignerad avvisar. Men å andra sidan har det intet intresse och är ingen hjälp att försvarsvännerna ha fredliga hjärtan. Ty med dessa fredliga hjärtan, arbeta de ändå kriget i händerna.

Denna rinmanska broschyr som går ut till svenska folkets orientering före valen är på sitt sätt märklig. Till det yttre är den sansat, nyktert och sakligt skriven. Men under denna yta finner man en desperat, upphetsad och passionerad stämning.

Vad annat än desperation kan förmå Riksförbundet för Sveriges försvar att genom hr Rinman släppa ut uppgifter som i detalj med exempel bevisa att vårt nuvarande försvar är fullständigt odugligt och meningslöst? Herr Rinman är ju chef för ett blomstrande företag. Men om hans tidning ginge dåligt, skulle han säkerligen icke vilja träda upp för att offentligt avslöja dess ruttenhet. Den skamliga och farliga hemligheten att Sverige icke med sin nuvarande krigsberedskap kan bjuda en fiende något nämnvärt motstånd, den utbasunerar från hustaken. Om det bara är ett lands krigsberedskap som skyddar det från överfall, borde vi inte vara säkra en enda dag.

Det är också desperation att icke ålägga sig någon behärskning gent emot Ryssland. Vi som äro så fredliga, enligt hr Rinman, som aldrig vilja ta till vapen och icke äro en fara för någon, varför måste vi oavbrutet hötta och spotta bortåt Ryssland till? Vi veta ju att den allmänna föreställningen i Ryssland räknar med en koalition av västmak-

terna mot Ryssland. Varför måste vi inge vår fruktade granne den uppfattningen, att vi hata honom så att vi med all vår freds- och försvarsvänlighet blott alltför gärna skulle gå in i den koalitionen?

Men det borgerliga Sverige kan inte låta bli Ryssland ett ögonblick. Det är besatt av Ryssland likafullt som kommunisterna, fast baklänges.

Ingen av parterna kan tala om Sovjet utan att råka i affekt. Utan att vara i affekt torde icke en så förnuftig man som hr Rinman, en man som vill vara rättvis när det går, ha kunnat förmå sig att skildra Ryssland som »den jättestora halvasiatiska staten som står utanför det gemensamma mellanfolkliga arbetet för freden». Vilka, om icke västmakterna, ha under de tio år som förflutit sen revolutionen behandlat Sovjet som en paria och påskyndat dess asiatiska inriktning?

Ryssland var icke med från början i det förberedande arbetet för avrustning, det har icke deltagit i förhandlingarna om Kelloggspakten. Men i första fallet förhindrades dess deltagande genom kontroversen med Schweiz om Vorovskis mord. När den var upplärd, kom Ryssland med. Vid avrustningskonferensen förra hösten framlade Sovjet som bekant ett radikalt avrustningsprogram till alla deltagandes vämjelse. Vid förhandlingarna om Kelloggspakten har Sovjet icke varit inbjudet att närvara, det är alltså icke dess fel. Det är tillräckligt hemskt med den klyfta som finnes mellan Öst- och Västeuropa utan att man behöver förneka det samarbete som varit och är.

Man kan icke läsa den rinmanska broschyren utan att häpna över den lekande lätthet varmed författaren använder uttrycket: »ändamålsenligt svenskt försvar». Det är som om den stora diskussionen förliden vinter om det moderna krigets nya skepnad aldrig hade ägt rum. Man kunde tro att ingen fackman försökt pränta i svenska hjärnor vad ett ändamålsenligt försvar i verkligheten betyder, detta försvar som vi i fredens intresse skola ge vår röst i september.

Herr Rinmans preciserade krav för försvarets räkning äro visserligen helt blygsamma. Det som han sätter främst är en ökning av officerskåren, det låter i och för sig inte så farligt. När amiral Lübeck efter sjökrigsmanövrerna talar om att vår flotta behöver ett fjärde pansarskepp av Sverigetyp, så skrämmer inte heller det så värst mycket. Det är inte underligt om hyggligt folk tycker att några officerare, några nya kanoner och ett pansarskepp borde väl alla kunna vara med om att anskaffa för att få bygga och bo i trygghet inom fosterlandets gränser.

Men därmed har säkerligen den ene av herrarna lika litet som den andre uttömt vad som ligger i begreppet ändamålsenligt försvar. De veta och mena nog att ändamålsenligt försvar betyder gastrygga tillflyktsorter åt våra sex millioner människor, helst också åt våra kreatur ty hur ska vi reda oss utan dem. Det betyder också en modern arsenal av gift-, brand- och sprängbomber redo att med ett starkt flyg sändas över mot fienden som ett motdrag i den stund den släpper helvetet lös över oss. Det försvar som hr Rinman anbefaller fredsvännerna att arbeta för just för sin fredsviljas skull, är ett motanfallsvapen helt eller delvis, men varför kan det aldrig få heta så?

Släktingar

De ryska bönderna tredskas. De vilja inte så mera än de själva förbruka, det lönar sig inte, blir det mer går det bara till staten i form av skatt eller avtvunget för de låga priser staten bestämt. Man kan klandra bönderna för deras bristande intresse för det allmänna. Men ligger felet egentligen hos dem? Är det inte snarare det system, som uppmantrar förhållanden, där det lönar sig bättre att inte arbeta än att producera, som bär skulden? Ett sådant samhällssystem är obestriddligen felaktigt. Lagarna i ett land äro ju till, inte för något abstrakt självändamål, utan för att skydda och främja innebyggarnas intressen och välbästande. Men när statens ingripande övergår till tvång kan det endast hindra och hämma framåtskridande och utveckling. Vilket också skett genom det ryska kommuniststyret.

När vi uttalar vår förkastelse över detta ska vi inte underlåta att tänka efter, om vår reaktionära samhällsordning saknar varje motsvarighet. Det kan inte nekats till att vår mångfald av lagar som allt mer ökas, hotar att kväva företagsamheten. Alldeles slående är särskilt likheten med vår nuvarande jordbeskattnings. Det är inte så uppenbart som i Ryssland, och inte så till yterlighet gående, fast det är samma sak, att beskattningen bestraffar varje arbete på jorden, som förkovrar den, vare sig nu eller för framtiden. Genast är man framme och pålägger hårdare skatt. Och tvärtom, den som inte tar hänsyn till det skick, vari jord och byggnader befinna sig, utan bara för egen del tar inkomst, kommer lindrigare ifrån avgäld till det allmänna.

Släktskapen mellan kommunism och det gamla konservativa samhället är ofta påtagligt.

Det är dyrt, det är vidrigt och det är olämpligt att sätta i händerna särskilt på kommunistiskt anstuckna beväringar.

Herr Rinman begär ganska mycket av fredsvännerna. Han begär inte bara att vi skola gilla och uppmantra arbetet på fullkommandet av denna krigsapparat, som skall kunna blixtsnabbt ge svar på tal, så att en fiende förskräcks att fullfölja ett angrepp. Han begär också att vi ska tro att det skulle betyda någon fördel och trygghet att ha ett sådant försvar. Det är för mycket begärt, ty det är vår övertygelse att ett europeiskt krig skulle betyda vår undergång, även om vi skrämde bort en fiende. Vi skulle lika lite kunna reda oss själva i världen som spetsbergsmännen klarade sig på ett isflak, avskuret från land.

Reder man nånsin ifrån sig en fiende genom att möta honom med vapen? Ryssland besegrades i världskriget och berövades stora delar av sitt område. Men först efter sitt nederlag blev det den verkligt farliga fienden.

Trygghet mot Ryssland måste vi ju ha för att kunna leva och arbeta med någon ro. Men det finns ingen annan trygghet än den att komma på hygglig fot med denna vår granne i världen. Undsättningsexpeditionen till Rysslands hungerdistrikt är den enda ändamålsenliga försvarsåtgärd mot Ryssland som vi på länge vidtagit.

Så kan man säga att broschyren icke går på djupet med de problem som kvälja oss alla. I denna allvarliga tid går den ut till väljarna med förlegad och ofullständig kunskap. Den söker inge dem föreställningen att de kunna befria sig från trycket av osäkerhet genom att rösta på borgerliga kandidater som vilja lappa en smula på vår krigsberedskap och förstärka vår officerskår. Är det rätt mot vårt hederliga folk?

«De personlige stemmer»

Av ANNA WESTERGAARD

Forud for Valgene til det danske Folketing bestemmer de politiske Partier, hvilke Kandidater de vil opstille, og det er den almindelige Regel, at Partierne ogsaa bestemmer, i hvilken Rækkefølge de Stemmer, der tilgaar Partiets Lister ved Valget, skal tilfalde de opstillede Kandidater. Dette kaldes at etablere Partiliste. (Kandidaterne nummereres). Naar Partiliste er opstillet, fordeles de ved Valget afgivne Stemmer saaledes, at Stemmerne overføres fra Kandidat til Kandidat i den Rækkefølge, Partilisten angiver, altsaa saaledes, at hvad der bliver til overs af Stemmer for Listens Kandidat Nr. 1, overføres til Nr. 2 o. s. v.

Afstemningen foregaar ved, at Vælgeren enten sætter X udford Partibeteckningen paa Stemmesedlen eller X udford den Kandidat. Vælgeren ønsker valgt. Alle Kandidaters Navne er trykt paa Listen. Disse sidste Stemmer — de personlige Stemmer — kommer ved Fordelingen altsaa paagældende Kandidat til gode udover de »Parti-Stemmer«, der falder paa ham i hans Opstillingskreds eller overføres til ham fra andre Kandidater.

Det vil imidlertid let ses, at de personlige Stemmer — der erfaringsmæssigt endnu ikke anvendes i vidstrakt Maalestok her — næsten aldrig kan blive bestemmende for Valgets Udfald, naar Partiernes Ledelse paa Forhand har fastsat den Orden, i hvilken Stemmerne skal komme Kandidaterne til gode ved Valget. Metoden med »Parti-Listen« medfører saa at sige, at det bliver de forholdsvis faa aktive Medlemmer af Partierne — nærmest disses Ledere —, der bestemmer, hvem der skal vælges... de menige Vælgere har kun Afgørelsen af, hvormange af hvert Parti der skal vælges... de har Stemmeret, men i Virkeligheden ikke Valgret.

Imidlertid er det ved et fornyligt vedtaget Tillæg til Valgloven bleven bestemt, at det staaer Partierne frit at lade være at opstille Partiliste, idet Partierne da ikke overfor Valgmyndigheden angiver nogen

Nummerorden for sine Kandidater, men blot opfører disses Navne i alfabetisk Rækkefølge. Valget foregaar da saaledes, at de Kandidater erklæres for valgt, der har faaet flest Stemmer (i det Antal, som tilkommer Partiet) — og Stemmeoverføring finder ikke Sted. Kandidaterne faar da kun de Stemmer, der falder paa Partiet i hans opstillingskreds, samt de paa ham afgivne personlige Stemmer.

Den personlige Stemmeafgivning, kombineret med, at Partiet undlader at fastslaa Kandidaternes Rækkefølge, giver betydelig større Indflydelse til selve den menige Vælger, og denne Valgmaade, som altsaa i størst rimligt Omfang lægger Afgørelsen ud til Vælgerne, anvendtes ved de sidste Folketingsvalg i Danmark af »Det radikale Venstre«.

Adgangen til at afgive personlig Stemme er ikke særlig stærkt benyttet, vel nok fordi Oplysningen om, at man kan stemme paa denne Maade, endnu ikke er trangt til Bunds mellem Vælgerne. Der er imidlertid næppe nogen Tvivl om, at den personlige Stemmeafgivning vil komme til at spille en betydelig Rolle, og de for hvert Valg stigende Antal af »personlige Stemmer« viser ogsaa dette. Ganske interessant var en Undersøgelse, foretaget af en af »Det radikale Venstres« Ledere, af, hvorledes de personlige Stemmer ved sidste Valg var fordelt mellem de af dette Parti i to københavnske Kredse opstillede Mænd og Kvinder, idet denne Undersøgelse viste, at de allerfleste af de personlige Stemmer var faldne paa de opstillede Kvinder — hvilket mulig bl. a. skyldes, at der hos Kvinder er en særlig Tendens til at benytte den personlige Stemmeafgivning. Tallet var følgende: Der var i hver af de undersøgte Kredse opstillet 2 Kvinder og 4 Mænd. I den ene Kreds fik den ene Kvinde 50 % og den anden ca. 40 % af samtlige afgivne personlige Stemmer; i den anden Kreds fik den ene Kvinde 45 % og den anden 22 % af alle de personlige Stemmer. —

Sverige sett uppifrån

Hur är det möjligt att bolsjevismens ogräs kan växa så högt och fort under de i Sverige rådande förhållandena? — frågade Svenska Dagbladets ledarskribent av den 20 aug. Och förhållandena beskrivas på följande sätt: »Sverige har blivit fint som ett dockskåp under de senaste årtiondena. Det kan snart utsättas ett pris för den som maktar upptäcka en förfallen svensk stuga bebodd av människor. Allt är nytt och fint eller putsat och ombonat, ifall det är gammalt, åtminstone på landsbygden, och snart torde det vara svårt att upptäcka en enda slumkåk även i städerna. De egna hemmen omkring städer, stationer och industrisamhällen ligga som en formlig provsamling på en utställning, avsedd att visa hur snyggt och burget vi ha det här i landet. Vart man kommer ser det rent av söndagsaktigt ut mitt i vardagen. Intelligent utländska iakttagare börja rent av tycka att det är för materialistiskt, för maktigt, med en tillsats av skola och experimentalfält, kort sagt, att en viss enformighet av välstånd och prydlighet utbreder sig över landet.»

Man frågar sig i vilka landskap författaren har rest för att få bevis för detta oerhörda påstående. I et brukar annars inte vara svårt att både i statare- och torparehem hitta jordgolv, tak som släppa igenom regn och snö, väggar som rutna ner till i brist på stengrund, möglige golv och igenstoppade fönsterrutor. Att detta förekommer också i ganska välställda trakter är ju lätt att förvissa sig om.

Men man kan medge att också en stuga där det regnar in kan ta sig ganska snyggt och tilltalande ut på något avstånd. Det är troligt att man måste bo i den utan förhoppning att någonsin få en tätare för att fullt kunna bedöma vilken grad av maktigt enformighet som den bereder.

Det kan givetvis diskuteras var de sämsta förhållandena äro att finna, i staden eller på landet. Men belysande för de snart slumfria städerna måste ju den omständigheten anses vara, att också bland yrkesarbetare finnas de, vilka genom sina dåliga bostäder få dragas med ödeläggande sjukdomar för hela sitt liv. Där läkaren avsåger sig varje anspråk på att kunna göra barnen till arbetsföra människor, så länge de inte flytta till en sundare bostad — som inte finns att få.

Kolonitradgårdarna äro utan motsägelse en anledning till tacksamhet och tillfredsställelse. Dessvärre

Svart på vitt

Det är säkerligen icke en slump att Norddeutscher Lloyd kallat sitt nya jättefartyg på 46,000 ton för Europa. För 20 år sen skulle inte ett sådant skepp ha kunnat heta Europa och än mindre för 10 år sen. Men nu börjar begreppet Europa som en enhet stiga upp ur förvirringen, och de som först ha fått sikte därpå är de folk som bo i medelpunkten av vår världsdel. När man kallar en jätteångare som ska sändas till Amerika för Europa, så ligger däri medvetet eller omedvetet ett uttryck för europeisk känsla och solidaritet.

Efter explosionen av fosfengas i Hamburg protesterade befolkningen häftigt mot de risker den kände sig löpa av att bo vägg i vägg med så dödliga varor.

Vi bo alla vägg i vägg med dessa farliga behållare av dödade gaser. Hela militärväsendet, som är insprängt mitt i vårt samhälle, är en sådan farlig behållare, och vi veta ingenting om när en explosion skall ske, blott att den kan komma när som helst. Varför protestera icke folket mot den fara som hotar dem? Därför att de vart och ett äro inkörda i den föreställningen, att det som är en fara för andra folk, är en säkerhet för dem själva.

Den som för egen del kommit ut denna vanföreställning, har en bjudande plikt att oavlatligt söka dra allt fler och fler människor ut ur förblindelsen. Och likaså att vid val ta konsekvenserna av sin åskådning och rösta för avrustning.

Nyligen sluppo ganska kraftiga moln av färgaser ut från ett brinnande ammunitionsupplag på Skeppsholmen. Brandsoldaterna måste skydda sig med gasmasker. Men mot de dargaser och dimgaser, som spridas för att hindra den nuvarande generationen att se i vilket läge den befinner sig, hjälpa inga gasmasker av människohand. Må Gud upplysa mänsklighetens förstånd. Han kommer nog att finna utvägar härför, om Han vill att den skall fortleva.

Vart man kommer ute i bygderna mötes man nu inför valen av en affisch som föreställer ett slags karta över Sverige. Moder

finnas i Stockholm endast 18 kolonilottor för varje tusental innevånare. Och man behöver inte erinna om det hot att offra kolonierna för stadens växt, som gång på gång krävt kolonisternas samlade ansträngningar att skydda dessa »befästningar«, som åtminstone enligt demokratisk barnatro borde vara säkrare än forna tiders vallar och gravar.»

Man frågar sig slutligen vilken uppgift Svenska Dagbladets årligen återkommande och mycket rekommenderande julinsamling har att fylla i detta till enformighet välmående land.

Svea pekar där på sjöar och skogar, fält och städer och ställer den frågan till en herre med bok och en karl med lappat blåstall: är icke detta värt att försvara?

Frageställningen är så tokig, att det är nästan hopplöst att försöka få någon fason på den. Den förutsätter att de som inte tro på att Sverige kan försvaras med ökad och moderniserad krigsredskap, måste finna Sverige värdelöst.

Inte är det så. Sverige är så skönt, så rymligt, så underbart i sin ursprunglighet att vi alla måste älska det passionerat intill döden. Det är oskattbart att få leva sitt liv i ett så vackert land. Till tack borde vi alla vara mer angelägna om att skydda det än om något annat. Men när inte ens Englands luft- och sjöflotta kunna skydda London för förstörelse från luften, vilket de senaste manövrarna ådagalagt, hur ska vi då kunna vapenvägen skydda vårt stora land? Vi måste gå andra vägar. Vi måste arbeta i bredd med dem ur andra folk som oroas på samma sätt för de land de älska. Vi måste hjälpas åt att få bort rustningarna som hota vår sköna värld med förödelse. Ty Sverige är värt att rädda och försvara.

Den socialdemokratiska högtalarbilen tilldrager sig var den far fram, ett våldsamt intresse hos vår nya uppfinningar alltid intresserade svenska ungdom. Vad det sedan är som talas så högt, blir allt för många en underordnad fråga. Affischerna som annonsera reklamnumret göra precis samma rangordning *Högtalarbilen kommer!* heter det med stora bokstäver. Och sedan med mindre: som talare medföljer herr Axel Lindqvist.

Tidevarvet avhånas nu kraftigt för att vi uppmanat anhängarna av Elisabeth Tamms och Rut Adlers kandidatur att göra det orimliga, det till synes orimliga genom att sätta in dem i riksdagen.

Att gå fram mot ett starkt motstånd, att mitt i trängseln bland dem som vilja försvara sina positioner, söka bereda väg för något nytt, är alltid orimligt. Ända göres det ständigt och lyckas stundom.

Mötesplatsen

Frisinnade kvinnors valörelse i Södermanlands och Hallands län har pågått livligt under den förflutna veckan med en rad väl besökta föredrag av fröken Elisabeth Tamms, fru Rut Adler, doktor Ada Nilsson, rektor Honorine Hermelin och fru Elin Wägner. Turnéer äro planerade för hela den tid som återstår före valen. Frisinnade kvinnor böra sörja för god tillslutning till mötena.

VI STÅ TILL TJÄNST

Bordsvatten

Drick

Ramlösa-vatten

Vårt lands enda naturligt alkaliska bords- & hälsövatten.

Damkonfektion

Thornell & Edin

Upplandsgatan 19 A Tel. Norr 9172

Sortering av Klädningar och Underkläder

Beställningar av Sköterskeklädningar, Rockar samt Förkläden emottages.

Damväskor

»VÄSKAN« finnes

Kungsgatan 23 - Tel. 14412, N. 2113

Största lager av Damväskor o. Reseffekter.

Provväskor, Provkoffertar, Automobilkoffertar

Reparationer utföras Egna fabriker

Fotomagasin

HOLLINGER'S
FOTOMAGASIN

11 Malmskillnadsgatan 11
Stockholm Tel. Norr 106 81

Fotvårdsaffär

Elin Ahlqvist

Brunkebergstorg 13 Tel. N. 1039

Behandlar smärtfritt och omsorgsfullt alla slag av fotåkommor Råd och anvisningar kostnadsfritt.

Fysikaliskt institut

Syster Anna Wallström

Fysikaliskt institut

Birgerjarleg. 34, 3 tr., Hiss, Tel. N. 5107

Enl. läkares ordn. gives alla moderna El. Ljus- o. värmebehl. för nerv- o. reumatiska åkommor m. m. Alla slags bad, packn. och massage. Anna Wallström Leg. Sjuksk. Mångårig praktik.

Handskaffär

Skånska Handskfabriken

(Inneh. Olga Ahlund)

Sturegatan 5 — Grevturegatan 20 C

Största urval. Handskvtvätt 50 öre. Vid återopande av denna annons lämnas 10% rab.

Hudmedel

Anny Landéns

Lavendeltinktur

Det behagliga, renande och skyddande medlet för hyns vård, finnes hos parfymhandel och drogerier

Kex

A.-B. RAHMS
KEXFABRIK
Stockholm

Spec.: Rån, Skorpor och Smörgåskex.

Råg-Havre-Graham. Gott o. närande

Klädeshandel

David Söderman

22 Drottninggatan 22

79 49 — Norr 79 49

Sista nyheter i de nu för hösten moderna Ulster- & Kapptygerna

Konststopning

ETT HÅL ÄR INTET HÅL

Låt konstväva eller konststoppa Edra söndriga Kläder, Mattor och Schalar.

ERIC ENGBLOMS

Konststopperi, Regeringsg. 20, 1 tr. Stockholm. Ord. pr post. Tel. 26 56.

Obs! Enda konststopperi i Sverige med tekniskt utbildad personal.

Manufakturaffär

WENNERSTRÖMS

Drottninggatan 45 och 43

SPECIALAFFÄRER

för Siden-, Ylle- och Bomullstyger samt för Trikåvor.

SAISON-NYHETE

Mejeriaffär

MJÖLK
GRÄDDE
SMÖR

Tel. för återförsäljare 7041, N. 7041

Paraplyaffär

Svenska Käpp- & Paraplyfabriken

Fabrik och butik: St. Paulsgatan 11, tel. S. 303 09

Filialer: Lindögatan 29, tel. 739 06, Upplandsg. 36, tel. Va 73 37, Regeringsg. 42, tel. 3163.

Paraplyer och Käppar i stort urval passande till hederspresenter.

OBS! Överklädningar och reparationer utföras fort, väl och billigt.

Pianoaffär

PIANINON o. FLYGLAR

Nya o. beg. - Avbetalning - Uthyrtning

Stämningar o. reparationer utföras

Tel. J. Aug. Carlson Tel. 1078

Vasagatan 7 1078

Plissering

Alla slag av Plisseringar och hälsöm utföras snabbt, väl o. elegant till billigaste pris av

Stockholms Plisséfabrik

Marlagatan 9, 2 tr., Stockholm

Tel. Söder 122 60.

Beställningar emottagas även från landsorten. Rekv. illustr. priskurant

Sidenmålning

SIDENMÅLNING - Endast konstnärliga, signerade original. Schalar, lampskärmar m. m.

GULLAN ALRICKSON

Odengatan 63, 2 tr, Vasa 11808

Skrivbyrå

ESKIL JOHANSSON

Rödabergsbrinken 2

vid Vanadisplan. Tel. 867 83.

Manuskript hämtas och hemsändas. Prima referenser.

Strumpor

Letterstedt

STRUMPSPECIALISTER

Drottninggatan 21, Stockholm

Wennérgrens bokhandel, Stockholm

sänder gratis broschyren *Lär främmande språk*. Den nya metoden för språkundervisning.

Namn .....

Adress .....

Barnet och familjen

Kära Tidevarv.
Eder korrespondent har i sommar fått höra att av alla universitetets föreläsningar under vintern har inga varit så talrikt besökta som docent Bühlers. Hon föreläste barnpsykologi efter nya forskningsmetoder. Eder korrespondent skyndade att uppsöka dr. B. och lyckades att få en intervju med henne. Det var en ovanligt trevlig människa, ungefär 35 år gammal, är gift med en professor och har själv ungar. Hon är utom docenturen anställd på det koffessor och har själv barn. Hon är S t a d t W i e n, som motsvarar barnavårdsnämndernas upptagningshem.

Så här framlade Dr. Bühler för mig sina synpunkter på barnet och familjen.

Europa svänger mellan två poler: det fantastiskt nyktra Amerika och det nyktert fantastiska Sovjet-Ryssland. — Dessa båda ytterlighetsländer stå för oss som representanter för de mest motsatta förhållanden, vanor, åsikter och ideal, som vår civiliserade värld rymmer.

Så mycket mera förvånar det oss, att vi tid efter annan få höra, att just dessa båda länder enas i samma svar på lösningen av de problem, som en gemensam samtid har ställt upp för oss.

Detta är fallet i problemet barnet och familjen: bland de förslag, som i Amerika sträva efter att åstadkomma en reform i uppfostringsfrågan, är den idéen ivrigt företrädd, att barnet så tidigt som möjligt bör fräntagas familjen och överlämnas till en allmän, statlig uppfostran. I Sovjet-Ryssland har samma idé sedan lång tid tillbaka redan gjorts till verklighet.

Europa står ännu ytterligt tveksam härför — men i Tyskland har på senare tid frågan åter och åter dykt upp, vilket gör, att vi inte kunna gå förbi den, utan bli tvingade att ta den i övervägande.

Att en sådan tanke, som måste förefalla oss såväl biologiskt som psykologiskt felriktad — överhuvudtaget kunnat få fast fot är av två orsaker förklarligt. Å ena sidan har den moderna forskningen i själssjukdomarnas väsen som huvudsakligen förlägger intresset till de tidigaste barndomsintrycken, öppnat ögonen för alla de misstag föregående generationer gjort. Men som de ej samtidigt kunna ge bestämda allmänna riktlinjer att gå efter, står lekmanuppfostraren ofta frågade och handfallen. Å andra sidan har det allmänna ekonomiska läget fört oss därhän, att mödrarna ur vida kretsar av befolkningen, och fäderna ur alla kretsar — ej ha tid att allvarligt ägna sig åt barnens uppfostran.

Men att se dessa fakta i ögonen, behöver ej betyda att dra den sista förtvivalde konsekvensen, som rycker barnet ur dess biologiskt och psykologiskt naturliga omgivning och ger det en konstgjord livsgemenskap, där man förgäves söker omplantera det.

Doktor C h a r l o t t e B ü h l e r har framför allt ägnat sig åt lösningen av denna fråga.

Hon söker att, på rent vetenskaplig väg, först lära känna barnets värld, för att sedan kunna ge riktlinjer för uppfostran. Hon utgår därvidlag ej från antaganden, som vi vuxna konstruerat och som vi söka bevisa genom exempel »som stämmer». Naturen är så oerhört rik på variationer, att det knappt givs

något antagande, som ej kan styrkas genom exempel. — Dr. Bühler har i stället försökt att på grund av blotta iakttagelser, utan föregående förutbildad mening, komma fram till ett resultat.

På staden Wiens största barnhem har hon ett rikt studiematerial och här ha barn i alla åldrar iakttagits — sovande, ätande, lekande. — Ofta har man avlöst varandra och under 24—36 timmar oavbrutet studerat samma spädbarn. Efter dessa iakttagelser ha tabeller, med alla därtill hörande kurvor och siffror, satts upp och dessa forskningsresultat ha kastat ett nyss ljus in i barnets värld.

Det faller av sig självt, att dr. Bühler ej åsyftar, att med hjälp av denna statistik vilja ersätta den levande människans instinktivt riktiga uppfattning, den levande kärlekens intuitiva blick på »den rätta vägen» — lika litet som vetenskapen kan ersätta konsten eller — livet självt; men den kan stödja och förklara, upplysa och komplettera — hindra missgrepp och sära fullgott från mindre gott...

Dr. Bühler skiljer på fem olika perioder i barnets utveckling. Första perioden omfattar det första levnadsåret och barnets förhållande till sin mänskliga omgivning, dess s. k. sociala ställning till yttvärlden. Under det första halvåret tar barnet ingen aktiv del i sin omgivning. Det väntar tills man kommer, tills man skrattar mot det — talar till det — barnet är i början blott socialt reaktivt. Men redan i andra levnads-månaden reagerar det för människor. Barnet ler, när det hör en mänsklig stämma, ser in i ett mänskligt öga. Det är dock att märka, att på detta tidiga stadium moderns ansikte eller röst ej alls skiljer sig från andra. Instinktsammanhanget finns i början blott från mor till barn — ej omvänt. I början av andra halvåret tar barnet aktivt del i förhållandet till människor. Det försöker genom ljud att göra sig bemärkt, ler mot den, som kommer i dess närhet; griper efter en, gråter när man går och är sårad om den vuxna utestulande sysselsätter sig med ett annat barn. Det vill absolut komma i kontakt med människor och är lyckligt om man sysselsätter sig med det. Denna sociala positiva ställning behåller barnet under det första levnadsåret gentemot varje människa, utan utpräglad anti- eller sympati för någon bestämd.

Detta blir helt olika i perioden nr två, som omfattar andra till fjärde året.

Redan i början av 2:dra levnads-året gör barnet en stor skillnad mellan främmande och bekanta ansikten. Det kan flera år framåt få en verklig dödsångest för främmande människor. Ordet »främmande» betyder på 2- och 3-åringars språk detsamma som »stygg».

Och nu börjar en mycket intressant process. Den börjar med att barnet reagerar positivt för bekanta — negativt för obekanta. Det kan ibland stegras till den grad, att dessa antisociala tendenser kunna utsträckas även mot människor inom dess närmaste krets. Under denna epok klamrar sig barnet med iver fast vid en människa, som det lidelsefullt älskar, oftast den närmaste, den, som ständigt sysselsätter sig med det — i de flesta fall mo-

Framför en byst av Farao Achnaton

Av Maj Hirdman.

Man ser ännu på urnan hur namnet har plånats ut — — —

»Vare namnet Achnaton förbannat till tidernas slut.»

—Hur fåfängt människor banna.

I trenne tusen år du glömdes i jordens famn.

Nu strålar åter i ovanskelig ära ditt namn,

och glorian om din panna.

Den, som i ångest har ropat till Herren skall aldrig dö.

Det, som man sådde med tårar skall gå i spirande frö.

— Ur skimrande alabastern du stiger i skönhet fram.

Farao Achnaton, Förste av människors stam.

den eller sköterskan. Ett barn, som man under denna tid berövar denna enda människa, som lämnas till främlingar eller som plötsligt till sin livskamrat får en ny, obekant person — får i de flesta fall en svår shock — vars följder och fulla innebörd man i allmänhet ej gör klart för sig. En sådan våldsamt skilsmässa bör man ej förorsaka barnet under 2:dra till 3:dje levnadsåret.

I förbigående nämner dr. Bühler att denna period är den s. k. trotsperioden. Viljan utvecklas, barnet tar personlig position till livet — till tingen som till människorna. Under denna tid händer det ofta, att det kastar sig på golvet — sparkar och uppför sig allt annat än väl. Detta är fullt naturenligt och bör varken stävjas eller tillmätas någon betydelse, utan bör helst så mycket som möjligt ignoreras.

Den tredje perioden: från 5 till 8 år, går barnet från lek till verk — oftast kunna vi vuxna ej följa skillnaden. Det är en skapande period — barnet producerar — utför ett arbete med något material — vad som helst — som det hanterar. Under lekens form arbetar barnet och det är av otrolig vikt att det får de rätta leksakerna. Det har visat sig att ett barn utan leksaker eller med oriktiga leksaker kan bli lika tillbakasatt i utvecklingen, som ett barn som fått oriktig eller otillräcklig näring. (Bäst är material till sysselsättning — bygglådor, sorteringspel o. s. v. Lantbarnets talkottar äro ofta bättre än de mest invecklade färdiga leksaker.) 4:de perioden — 9—13 år vetgirighetens period. Intresse för verkligheten. Vill veta hur allt är gjort. Kallas Robinson-Crusoe-perioden.

För att återgå till problemet: barnet — familjen, fortsätter dr. Bühler, så existerar för spädbarnet alltså den andra människan blott så länge hon sysselsätter sig med det. — Ögonblicket knyter och löser förbindelsen. Spädbarnet gör ingen åtskillnad på person under det att 2—3-åringen överhopar blott en enda människa med hela sin ömhet. Ur denna barnliga tillgivenhet uppstår förtroendet. Barnets kärlek är i första hand förlitande kärlek. Först efter det tredje året växer den till möjligheten att omfatta en större krets — närmast barnets förtroliga omgivning, föräldrar, syskon, närmare vänner.

Helt annorlunda blir förhållandet under pubertetsåldern, under den sista 5:te perioden 14—19. Under denna tid vaknar släktlivet och en annan kärlek börjar ta överhanden

Lustgården

Det är bara om Karl Alfred jag skulle vilja berätta lite. Karl Alfred är stutare på farbror Emils gård nere vid Kalmar sund och har varit det så länge jag minns. När vi var små, hissade han upp oss som paket i hörarken och på kvällen red vi i vall med hans sävliga märr som var så bred så våra små ben stod rätt ut som trumpinnar. Välsignade vare alla ljuveliga somrar med Karl Alfred!

I ett hus som var lika förfärligt utanpå som innanför bodde Karl Alfred och två andra stutarfamiljer. — Undra på om man träter ideligen i ett sådant hus! Smutsiga barnkläder, skurtrasor och hinkar prydde den rödbruna ladan med en ruslig sopbacke bakom knuten och det enda som för några korta sommarveckor förgyllde upp eländet var en klängros med underbara vita, stora klarar. Den och ett äppelträd mitt på planen hade Karl Alfred planterat och detta var hans själs fröjd och hans ögons ljus. Ingen rosenbuske har blivit så väl skött som den. Aldrig ett visset blad såg jag på den. Inomhus var det heller inte så trevligt för det droppade rätt friskt genom taket och till råga på eländet just vid fällbänken där gamla mor låg sjuk sedan urminnes, tror jag. — Kanske jag bör tala om att det var en kronoegendom som Karl Alfred var stutare på och där göres inte mer än nödigt.

För några år sedan dog hans magra och tröttkörde Stina. Vilan här i livet hade alltid varit knapp och så somnade hon en kväll från Karl Alfred och fyra små ungar, linhåriga och osnutna.

Nu i sommar för jag de kända gamla vägarna fram för första gången på flera år. Vi för förbi allén till Stubbemåla och därbakom kröken hade vi »store vite grinn». Sen kom stathusen. — Men vad nu då, hade Karl Alfred flyttat? Både ros och äppelträd var borta, det fanns bara trasor och hinkar kvar. — — —

Och då fick jag höra Karl Alfreds underbara saga, för mindre än en saga kan det inte kallas att få flytta från det rödbruna stathuset in i Lustgården.

För två år sedan kom Pelle rättares Amanda hem från Amerika, där hon under årens lopp skrapat ihop litet slantar, inte mycket men nog för att vilja resa hem till gården igen. Amanda var inte hemma länge, förrän hon flyttade till Karl Alfred som hans hushållerska, för på gården berättade dom, att Karl Alfred var Amandas ungdomstykke. Och hon höll ordning i det rödbruna huset, tvättade trasorna och snöt ungarna och gifte sig efter en liten tid med

över den förtroliga, som behärskat barndomen. — Det alltför bekanta blir nu det fiendliga och hatade — det främmande utvecklar hela sin lockande charme. Denna vändning har djupa biologiska skäl. Den värnlösa ungen växer också hos flera djurarter upp i familjens, åtminstone under moderns, skydd. Med köns-mognaden är denna uppgift, biologiskt betraktad, uppfylld, individen måste lösas ur familjesammanhanget, för att uppsöka en andra kompletterande individ, para sig och själv grunda en ny gemenskap. Flera djurarter utveckla under denna period en plötslig vandringslust. Så också människan. De draga ut mot det nya och lämna den gamla vanliga omgivningen, som blivit dem för trång.

Inte förtrogenhet utan sympati blir hädanefter kärleksförhållandets basis, inte den vanda utan den valda människan — inte det beprövade utan det, dit ens

Karl Alfred. Och nu hade Karl Alfred pengar. För dem köpte han en liten förfallen stuga och en igenväxt trädgård och så knogade han och slet på »harrgård» som förr, för den kunde han rakt inte lämna.

Tänk ändå om jag kunde beskriva, vad Karl Alfred gjort med sin stuga och sin trädgård! Aldrig har jag sett något så rörande och fint. Första året hade Karl Alfred och hustrun byggt om själva stugan på lediga kvällar. De hade gjort veranda på framsidan mot sjön och en liten förstugukvist emot skogen. Tre snygga rum hade de fått därnere och ovanpå en riktig liten herrskaphall med två gavelrum. Trätan trivdes inte så bra där som i det förfärliga huset. Jag har heller aldrig sett en mänska så förvandlad som Karl Alfred. Han lyste och sken både på gödsellasset och när traktorn strejkade och visslade underbara kompositioner när han gick hem på kvällarna till sin stuga för att vräka sten eller gräva dike efter en stretig arbetsdag.

Nu andra året höll han på med sin trädgård. Hur många lass med sten han kört bort från tomten går nog inte att räkna. Och sannerligen någon trädgårdskonsulent kunde planlagt den trädgården bättre än Karl Alfred. Allt som klängde och snodde sig var Karl Alfreds lilla stolthet och nu frossade han i kaprifol och vildvin, humle och clematis, som slingrade sig över hela stugan. Mitt fram stod den vackra klängrosen »för de va ingen idé att lämna henne, för ingen skötte»na.

På tomten fanns en gammal stengrund och den hade lämnats kvar. Över hela grunden slingrade sig redan murgröna och runt omkring stodo unga kraftiga björkar, som Karl Alfred knogat hem med. I ett annat hörn av tomten hade han klippt och skurit hederliga gamla enbuskar, så att de sågo mycket dekorativa ut och högt upp i tallarna slingrade sig björnbär och humle, som han skickligt lett. Alla de gamla murkna träden hade Karl Alfred låtit stå kvar och i stället ympat dem. Det var mycket rörande att se hur väl och fint han bundit om ympställena precis som små sårade barnhänder. Så varsamt han rörde vid alla sina blommor med sina stora barkade händer och hur han beskrev och demonstrerade, var han lämpligast skulle sätta tomaterna och hur fint hans vinstock tog sig på söderväggen. Varennda liten planta och varennda kvist berättade om tusen omsorger.

Och jag tänkte, när jag vandrade hem från lustgården, att hur måtte du inte ha lidit du arme Karl Alfred under dina femti år i det förfärliga stathuset!

Rita.

håg driver. Denna lösandets och pånyttknypandets process är lika oundviklig som nödvändig för individens senare utveckling.

Barnets ställning till familjen och familjens pedagogiska uppgift blir härmed en annan. För barnets väl är familjen oersättlig. Barnets förhållande till ett par förtrogna människor, till en krets, där det »hör hemma», är grunden till dess sinnesro och jämvikt i livet. Uteslutande familjeuppfostran är däremot för ungdomen det sämsta möjliga. Och även om kulturfolkens ungdomar måste kvarstanna i hemmet långt efter det de äro färdiga och »mogna» — så måste under alla omständigheter hemmets inflytande träda tillbaka för »världens».

Under denna tid måste alltså familjeuppfostran absolut kompletteras och om möjligt avlösas av andra faktorer — skola och liv.

Elsa Björkman-Goldschmidt.

Ida Norman - Skomagasin

Humlegårdsgatan 6 - Tel. 78615

Rekommenderas

REPARATIONER UTFÖRAS

Reella varor

Vid uppvisandet av denna annons lämnas 5% rabatt

Låga priser